

ført det, vil kunne se, hvad der er Tale om. Der er ikke Tale om, at de ville gennemføre det som bindende Forskrift, men man har stillet enkelte Punkter op, som man ansaa det for ønskeligt, at Skolerne sluttede sig til. Der er indrømmet en betydelig Frihed; men jeg paastår rigtignok, at selv om der var en Tvang paa disse Punkter, hvad der ikke er, er det besynderligt at tale om Trældom og Slaveri for vor hele Literatur; thi Du gode Gud, der er saameænd Frihed nok og en saadan Betsignelse af forskellige Skrivemaader udenfor dette. Man kunde jo indvende imod Reskriptet, — og det var en Indvending, der ogsaa stod klart for mig, dengang der var Tale om efter Opfordring fra de vedkommende Skolemænd at udsende det — at det var saa lidt af Overensstemmelse, der derved opnaaedes, og at den store Masse af Uoverensstemmelser blev tilbage; men den vil altid blive tilbage, thi det er min Overbevisning, at dem er man ikke istand til at hæve. Nu er det som sagt i og for sig et meget ringe Omraade, som der her er Spørgsmaal om ved selve disse Udtalelser. Dernæst er Sagen fra Ministeriets Side kun gjort gjældende overfor Skolerne med overordentlig stor Barsomhed, netop for ikke at begrænse Friheden; det er nærmest fremsat kun som en Antydning af Noget, der maatte være ønskeligt, og det er slet ikke efter en vilkaarlig Bestemmelse, efter et personligt Ønske hos Undervisningsministeren, men efter en meget indtrængende Opfordring fra Mænd, som ere meget nøie kjendte med Skoleforholdene, og som have anset det for at være af største Betydning, at en saadan Udtalelse kom frem. Det forekommer mig da virkelig, at dette gjør, at denne Sag stiller sig ganske anderledes, end man skulde vente efter nogle Ytringer fra nogle høitærede Medlemmers Side. Det er ganske vist, at Verden sandsynligvis vilde have gaaet sin Gang i det Store, som den er, enten man havde haft Reskriptet af 14de November 1865 eller Tilkjendegivelsen i Cirkulæret af 9de August d. A., men naar man stiller det saaledes op, som om det var noget høist besynderligt og beklageligt, at Ministeren vilde blande sig ind i dette Forhold, da forekommer dette mig at være en Misfjendelse.

Det vilde jo i og for sig være en besynderlig Ting, naar der nu fra vedkommende Skolebestyrelses Side kom et Ønske eller en Udtalelse om, i hvilken Retning man ansaa det for rigtigst at gaa, om Ministeriet da skulde sige: dette er Noget, vi slet ikke kunne inblade os paa. Jeg skal villig indrømme, at der er Gebeter, hvor dette Svar bliver det rette, men her forekommer det mig ikke ganske at være Tilfældet. Man maa nemlig lægge Mærke til, hvad jeg ogsaa strax udtalte, at denne Stilling for Ministeriet har ikke blot en positiv Side, der kun indeholder et Ønske om en Tilnærmelse, men den har ogsaa en negativ Side, forsaavidt den gaar ud paa, at man ikke skulde gaa videre i en vis Retning. Nu siger den ærede Rigsdagsmand (C. B. Rimestad), at der skal være den fuldstændigste Frihed, og det er et yderst bestikende Ord, det er vanskeligt at komme frem med Noget derimod. Jeg tror imidlertid, at man, netop naar der er Tale om Skolebørn, kunde tænke sig Muligheden af, at der kunde være Opfordring til en vis Begrænsning af Friheden. Der kan ganske vist ogsaa i andre Henseender være Opfordring til en vis Begrænsning af Friheden, men paa dette Gebet er der virkelig nogen Opfordring dertil; thi dersom nu en enkelt Lærer efter sin individuelle Anskuelse vilde gaa ikke blot til det, der er vedtaget paa Stofholmerrødet, men endog langt udover det, skulde der da virkelig ikke være noget Middel derimod, skulde det virkelig af den øverste Autoritet kunne betragtes som ligegyldigt, at Børnene saaledes komme ind paa en Vej, der paa mange Maader kunde berede dem en overordentlig stor Besværighed i forskellige Retninger, og dette kunde jo tænkes at blive Tilfældet ikke blot ved Læsningen, men ogsaa med Hensyn til den Vej, de senere agtede at gaa. De vilde da vistnok med Rette kunne beklage sig over, at man ikke havde sørget for at forhindre, at den Skrivning, som de ved deres Børneundervisning vare komne ind paa, var bleven en saadan, som senere blev misbilliget og forstødt. Jeg tror altsaa ikke, at det ærede Medlem vil finde, at det skulde ligge saa aldeles udenfor Undervisningsministeriets Opgave, naar de Personer,